

“iPod Society” วัฒนธรรมหูฟังสีขาว

หน้าค่าง ไซยพุด

Positioning Magazine พฤษภาคม 2548

“อาจจะเป็นเพราะว่าผมเป็นคนกลุ่ม Mac Hardcore อยู่แล้วมั้งครับ หากจะถามว่าทำไมผมถึงเลือก iPod มาใช้งาน คำตอบนั้นก็เห็นจะถูกต้องที่สุด”

คำตอบสั้นๆ แค่นี้เอาไว้ด้วยความหมายหลายอย่างให้ตีความของ วีร์ วีรพร เด็กหนุ่มอายุ 20 ปลายๆ ที่เพิ่งเดินทางกลับมาจากประเทศอังกฤษได้เพียงเดือนเศษๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้ทีมงานของ POSITIONING เข้าพูดคุย หลังได้รับการบอกกล่าวมาจากคนในวงการว่า เขาผู้นี้เองถือเป็นคนหนึ่งที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นสาวกเครื่องเล่นเพลง iPod ดียิ่งเลยทีเดียว

“iPod” เครื่องเล่นเพลงแบบพกพาจากค่าย Apple เริ่มทำตลาดทั่วโลกในช่วงปี 2001 แม้ในช่วง generation แรกราคาของเครื่องยังไม่สมเหตุสมผล แพงเกินไปเมื่อเทียบกับความจุที่ไม่มากนัก ตัวใหญ่เทอะทะ การออกแบบยังไม่ถูกใจใครหลายคนนัก แต่ใน generation ถัดมาเครื่องเล่นแบบนี้เองก็เข้ามาในตลาดของเครื่องเล่นเพลงแบบพกพาว่าครั้ง เช่นเดียวกันกับการทำให้ของตลาดในทันทีที่เปิดตัว

ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลของเอกลักษณ์ในการออกแบบการใช้งานที่ไม่เหมือนใคร โดยเน้นการใช้งานด้วยมือเดียว โดยพวง Click Wheel ปุ่มสัมผัสที่ใช้งานโดยใช้นิ้วโป้งหมุนเบาๆ ไปมาเพื่อสั่งงาน หรือการเลือกใช้วัสดุพลาสติกสีขาวขุ่นเดียวกันกับการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของ Apple ทำให้สวยงามเตะตา และความจุที่อาจจะมากถึง 40 กิกะไบต์ ทำให้คนทั่วโลกปฏิเสธไม่ได้เลยว่าแอบหมายปองเครื่องเล่นตัวนี้อยู่ด้วย

ความนิยม iPod มากถึงขนาดเพิ่งจะประกาศความสำเร็จในวันที่ 12 มกราคมที่ผ่านมาว่า ยอดขาย iPod ทั่วโลกของบริษัทนั้นมากถึง 10 ล้านตัวเข้าไปแล้ว โดยเฉพาะไตรมาสเดียวที่ผ่านมา Apple ขายได้มากกว่า 4,580,000 เครื่อง เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาแล้ว Apple นั้นขาย iPod ได้เพิ่มขึ้นกว่า 525 เปอร์เซ็นต์เลยทีเดียว และกลายเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้มากที่สุดของ Apple ไปเสียแล้ว

แม้ในเมืองไทย ภาพลักษณ์ของ iPod อาจจะไม่ใช่หวือหวาจนเป็นกระแสที่ใครๆ ก็พูดถึงก็ตาม แต่ในความเงียบกลับยังมีคนกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง กำลังให้ความสำคัญและเริ่มสร้างชุมชนของตนขึ้น และกลุ่มนี้ก็เติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นวัฒนธรรมของคนฟังเพลงด้วยหูฟังสีขาวของ iPod

วีร์ เล่าให้ฟังว่า เขายอมรับว่ารู้สึกดีใจมากหากเดินไปทางไหน แล้วเห็นคนใส่หูฟังสีขาวของเครื่องเล่น iPod เอาไว้ที่หู มันทำให้เขาเองรู้สึกว่าเป็นคนคนนั้นเป็นคนกลุ่มเดียวกับเขา แม้จะไม่ใช่เคยรู้จักหน้าค่าตากันมาก่อนก็ตาม และก็รู้ว่ามันเป็นวัฒนธรรมหูฟังสีขาวอย่างปฏิเสธไม่ได้

“ผมเองกว่าจะตัดสินใจซื้อเครื่องก็ใช้เวลานานมากครับ พอดีในช่วงนั้นกำลังอยากจะได้อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลแบบพกพา แต่ยังตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกอันไหน จนกระทั่ง Apple เปิดตัว iPod ใน generation ที่ 2 ผมว่าราคามันค่อนข้างสมเหตุสมผลเมื่อเทียบกับความจุที่ได้ ผมจึงตัดสินใจที่จะซื้อ แต่กลับพบว่าของขาดตลาด ว่าจะไปทีไหนทั้งเมือง มีแต่ป้ายติดร้านค้าเต็มไปหมดว่า iPod ขาดตลาด

เชื่อไหมครับว่าที่อังกฤษนั้น อัตราการปล้นเด็กวัยรุ่น เพื่อเอาเครื่อง iPod นั้นสูงมาก เพราะสังเกตได้ง่ายมาก แต่มองว่าเป็นหูฟังสีขาวก็จี้เอาได้แล้ว เพื่อนๆ ผมบางคนยังถึงกับมานั่งทาสีหูฟังให้เป็น

สีอื่นก็มี รถบางคันที่จอดไว้ แล้วมีเครื่อง iPod ต่อเชื่อมกับเครื่องเสียงในรถยนต์ ก็มักจะถูกทุบรถ เพื่อเอา iPod ไปก็ยังมีเลยครับ” วีร์ เล่า

เขาเองยังยอมรับว่า รู้สึกเหมือนกับว่าสถาบันการศึกษาจะสนับสนุนให้นักศึกษาในอังกฤษใช้ iPod กันเสียส่วนใหญ่ เนื่องจาก iPod เป็นฮาร์ดดิสก์ที่ใช้พกพาข้อมูลได้มากมาย เมื่อเทียบกับราคา ประมาณ 399 ดอลลาร์ต่อเครื่องที่อาจจะเสียไป โดยเฉพาะเขาเองซึ่งเป็นนักศึกษาสามารถซื้อ iPod ได้ในราคาพิเศษที่ลดลงได้อีกกว่า 8-9 เปอร์เซ็นต์อีกด้วย

ทุกวันนี้วีร์ เปลี่ยนมาใช้ iPod U2 หลังคุณแม่ซื้อให้เป็นของขวัญวันเกิด เพราะด้วยความบังเอิญ หรืออย่างไรไม่ทราบ วีร์เป็นแฟนตัวยงของ U2 พร้อมๆ กับเป็นแฟนของ Apple แม้จะรู้สึกชดๆ ว่า วงดนตรีก็องโลกอย่าง U2 ที่ค่อนข้างจะทำเพลงที่มีเนื้อหาต่อต้านกลุ่มวัตถุนิยมกลับมาจับมือเป็น พรีเซ็นเตอร์ให้กับบริษัทยักษ์ใหญ่ของสหรัฐฯ อย่าง Apple ก็ตาม แต่นั่นอาจจะหมายถึงการมีอิทธิพลจริงๆ ของ iPod ก็ว่าได้

ไม่เพียงด้วยเหตุผลของการเป็นกลุ่มคนรักการใช้งานเครื่อง Mac เพราะรำเรียนวิชาการออกแบบ กราฟิก ซึ่งผลักดันให้เขาเองใช้ iPod เท่านั้น วีร์ยังเชื่อว่า เพื่อน สถาปนิก หรือนักออกแบบอีกหลายคนเป็นเพื่อนของเขา ก็กำลังใช้ iPod อยู่ด้วย เพราะด้วยความหลงใหลในการออกแบบที่หมดจดของ iPod ที่ Apple เองประกาศตั้งแต่ต้นว่า เป็นนวัตกรรมการออกแบบที่ยอดเยี่ยมที่สุดของตน โดยปุมการทางานที่เน้นการสอดรับกับลักษณะโดยธรรมชาติของการใช้มือมนุษย์ ที่มักจะหมุนนิ้วโป้งให้เป็นวงกลม

หรือความสะดวกในการจัดการเพลงด้วยซอฟต์แวร์ iTunes ที่ทำได้แม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนไฟล์ เพลงระหว่างกันหากมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และดาวน์โหลดเพลงจาก Online music store ที่เทียบแล้วราคาย่อมเยากว่าการซื้อจากร้านค้าทั่วไป จนกลายเป็นข่าวคราวครึกโครมว่า iPod ถือเป็นอค์วิเศษที่มาช่วยให้อุตสาหกรรมเพลงในสหรัฐฯ และยุโรปยังอยู่รอดได้อีกหลายปี

แม้แต่ในญี่ปุ่นนั้น ถือเป็น iPod community ที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของโลก สังเกตได้จากฟังก์ชันของการแสดงผลภาษาญี่ปุ่นบนหน้าจอของ iPod ที่ Apple จัดเตรียมไว้ให้ เช่นเดียวกันกับการเกิด community ผ่านเว็บบอร์ดบนอินเทอร์เน็ตมากมายหลายแห่ง และการเปิดตัว iPod รุ่นพิเศษ iPod Doraemon เพื่อเอาใจสาวก iPod สัญชาติปลาดิบโดยเฉพาะอีกด้วย

ภาคภูมิ เสดะรัต ผู้จัดการแอปเปิลประจำประเทศไทย ยอมรับว่าแม้จะไม่มีตัวเลขแน่นอนว่าในบ้านเรานั้นมีคนใช้ iPod มากเหมือนกับต่างประเทศหรือไม่ แต่ตัวเลขที่ขายออกไปจากร้านค้าของ Apple ในไทย ณ วันนี้ก็นับหมื่นเครื่องแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตลาด iPod ในบ้านเรานั้นส่วนใหญ่เป็นตลาดเครื่องห้า ที่เพื่อนฝูงคนรู้จักที่เดินทางไปยังต่างประเทศ มักจะซื้อ iPod เข้ามาฝากกันเสียด้วย ตัวเลขกลุ่มนี้เอง ที่ทำให้วันนี้ไม่ทราบว่าจะมีคนใช้หมื่นนับแสนรายแล้วหรือไม่

“ทุกวันนี้ iPod ไปได้เข้าไปกินส่วนแบ่งของตลาดเครื่องเล่นเพลงแบบที่ใช้ฮาร์ดดิสก์กว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของทั้งตลาดของไทยเลยนะครับ โดยเฉพาะคนในกลุ่ม music lover หรือคนรักเสียงเพลง ไม่ว่าจะเพค หรือวัยใด ก็ล้วนแล้วแต่ใช้ iPod กันทั้งสิ้น

iPod ถือเป็น new comer ครับ ผมเชื่อเช่นนั้น แม้จะราคาค่อนข้างแพง ด้วยเพราะถูกจัดให้เสียภาษีการนำเข้าถึง 20 เปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับกลุ่มเครื่องเสียง เพราะความสามารถของ iPod นั้นมากมาย แทนที่จะถูกจัดกลุ่มให้เป็นอุปกรณ์ฮาร์ดดิสก์เก็บข้อมูล ที่น่าจะทำให้ราคาต่ำกว่านี้ก็ตาม” ภาคภูมิบอก

ภาคภูมิยังบอกด้วยว่า iPod ถือเป็นสินค้าที่เข้ามากระตุ่นตลาดอุปกรณ์เครื่องเล่นเพลงพกพาในเมืองไทยเป็นอย่างมาก เห็นได้ชัดว่า พักหลังมานี้มีการนำเข้าเครื่องเล่นเอ็มพีสาม หรือเครื่องเล่น

เพลงแบบพกพาในเมืองไทยกันหลายยี่ห้อ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ราคาไม่แพงนัก และแตกต่างกับ iPod อย่างชัดเจน ทำให้ปีที่ผ่านมามีตลาดเครื่องเล่นเอ็มพีสามที่พุ่งเอาคุณสมบัติการใช้เป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลแบบพกพาค่อนข้างโดดเด่นจนใครๆ ก็เข้ามาร่วมวงด้วย

แม้ในเมืองไทย Apple อย่างจริงจังกับเครื่องเล่น iPod ในระดับ mass เช่นเดียวกับต่างประเทศหรือทำตลาด Online music store เช่นเดียวกันกับในยุโรปหรือสหรัฐอเมริกา ด้วยข้อจำกัดที่เห็นได้ชัดอย่างเรื่องของการตลาดแผ่นซีดีเถื่อน และวัฒนธรรมในการฟังเพลงของคนไทยที่อาจจะไม่ฝังรากลึกเหมือนเช่นที่อื่น แต่การเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย และทำโรดโชว์ หรือการเข้าสนับสนุนการทำกิจกรรมเล็กๆ ของกลุ่มผู้ใช้ Apple อย่างที่ไม่เคยทำมาก่อนก็เป็นอีกหนึ่งก้าวของ Apple ที่สำคัญไม่น้อย

ขณะเดียวกันกลุ่มคนรักเสียงเพลงผ่านเครื่อง iPod ในไทยแม้จะยังไม่มีการตั้งชุมชนออนไลน์เหมือนในญี่ปุ่นหรือสหรัฐฯ และอังกฤษ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จนถึงการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน แต่เว็บบอร์ดของเว็บไซต์ต่างๆ อย่าง pantip.com และ macdd.com โดยเฉพาะเว็บไซต์หลังที่เป็นสถานที่นัดพบของคนรักเครื่อง Mac ก็คึกคักไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ iPod

โอม เว็บมาสเตอร์ผิวเข้มของ macdd.com ยอมรับว่าเขาเฝ้าสังเกตมานานว่าผู้ใช้ iPod จะมากพอจนจะแยกเป็นหัวข้อเว็บบอร์ดเพื่อพูดคุยกันเฉพาะเรื่อง iPod หรือไม่ และเชื่อว่าวันนี้มาถึงแล้ว ดังนั้น ในเร็วๆ นี้คนที่ต้องการพูดคุยเรื่อง iPod ก็สามารถเข้ามาร่วมคุยกันในเว็บบอร์ดของเขา

ในเย็นวันหนึ่งของต้นเดือนกุมภาพันธ์ โอมได้จัดงาน Mac mini Party ขึ้นมาเพื่อรวบรวมกิจกรรมแนะนำสินค้าใหม่ๆ ของ Apple แก่เพื่อนสมาชิกของเว็บไซต์ ในงานวันนั้น ส่วนหนึ่งในการนำรถยนต์บีเอ็มดับเบิลยูพร้อมวิทยุพร้อมกับสารพัดการต่อเชื่อม iPod เข้ากับเครื่องเสียงในรถยนต์ อีกหนึ่งฟังก์ชันที่กำลังเป็นที่นิยมมากในหมู่คนมั่งคั่งและ iPod ขณะนี้

ปิ๊อบ มาร์เก็ตติ้งหนุ่มของบริษัทเครื่องเสียงชื่อดังอย่าง Alpine เปิดเผยว่า หลังจากเปิดตัวอุปกรณ์ที่ช่วยต่อเชื่อมเครื่องเสียงของตนกับ iPod ในงานแสดงรถยนต์ก่อนหน้านี้นี้ไม่กี่เดือน มีลูกค้ามาให้ติดตั้งแล้วกว่า 100 ราย ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมาก

เขาเองรู้สึกทึ่งอย่างมาก เพราะบางทีก็อดรู้สึกทึ่งปนสงสัยไม่ได้ว่า iPod จะเชื่อมต่อเข้ากับเครื่องเสียงได้อย่างไร แต่วันนี้ก็เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยในต่างประเทศนั้น ความนิยมของการใช้ iPod ซึ่งจุเพลงได้นับหมื่นเพลง เพื่อเชื่อมต่อกับเครื่องเสียงในรถยนต์และเล่นเพลงได้ต่อเนื่องไม่ซ้ำนับพัน นับหมื่นเพลงนั้นเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เขาเองพบว่ารถยนต์บางยี่ห้อเริ่มผลิตให้มีที่วาง หรือ dock เครื่อง iPod ด้วยก็มี บางรุ่นถึงกับผลิตตัวเชื่อมเอาไว้ในรถยนต์เลย โดยไม่ต้องติดตั้งอุปกรณ์ใดเพิ่มเติมอีกด้วย

ปิ๊อบยังเชื่อว่า คนใช้งาน iPod แม้จะจำกัดเฉพาะคนมีเงินอยู่บ้าง แต่จำนวนน่าจะไม่น้อยเลยทีเดียว หลังจากที่สำรวจตามเว็บไซต์ทั่วไปแล้ว “กระแสของ iPod น่าจะแรงไปได้อีกนาน และชุมชน iPod น่าจะเข้มแข็งต่อไปเรื่อยๆ ” เขาว่าเช่นนั้น

<http://www.positioningmag.com/magazine/Details.aspx?id=32966&menu=magazine,insight>